

LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu mahdollistaa yksilöllisen opinnoissa etenemisen ja sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä tai lahjakkuutta tukevana toimintatapana.

Muhoksella opetus on ensisijaisesti sidottu vuosiluokkiin. Tarvittaessa voidaan tehdä vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen mukaan etenemistä koskeva ratkaisu hallintopäätöksenä yksittäiselle oppilaalle perusopetuslain 18 §:n nojalla 61. Tämän hallinnollisen päätöksen tekee koulun rehtori. Ennen päätöksen tekemistä tulee oppilasta ja huoltajaa kuulla.

VSOP-päätöksen voi tehdä oppilaalle riippumatta siitä, millaista tukea hän saa: vuosiluokkiin sitomattomasti opiskeleva on muiden oppilaiden tavoin oikeutettu kaikkeen koulunkäynnin ja oppimisen tukeen. VSOP-päätöstä ei tehdä niille oppilaille, joiden opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain.

Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua varten oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa.

Opinto-ohjelmassa kuvataan oppilaan opintojen

- koulunkäyntiin liittyvät yleiset tavoitteet,
- arviointiperusteet,
- tuntijako,
- opintokokonaisuuksien suorittamisjärjestys,
- aikataulu,
- mahdolliset erityistavoitteet,
- seuranta ja päätetyt jatkotoimenpiteet perusteluineen.

Oppiaineisiin liittyvät tavoitteet, sisällöt, toteutus, arviointitavat ja -kriteerit sekä ajankohdat tarkennetaan oppimissuunnitelmassa tai erityisen tuen oppilaalla hojks-asiakirjassa.

Vsop-opetuksessa pyritään siihen, että opiskellaan korkeintaan kahden vuosiluokan sisältöjä.

Opinto-ohjelman laatimisesta vastaa oppilaan vuosiluokan luokanopettaja tai luokanvalvoja. Oppiainetta opettavat opettajat vastaavat osaltaan oppiaineen tavoitteiden ja niihin liittyvien sisältöjen määrittelystä sekä arvioinnista.

Opinto-ohjelma laaditaan kuukauden kuluessa vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen päätöksen tekemisestä tai lukuvuoden alkamisesta.

Arvioinnissa otetaan huomioon seuraavalle vuosiluokalle siirtymistä koskevat erityismääräykset, jotka on kuvattu Opetussuunnitelmassa oppimisen arviointia koskevassa luvussa. Vuosiluokkiin sitomattomasti opiskelevan oppilaan oppimäärät noudattavat valtakunnallista opetussuunnitelmaa. Opintojen etenemistä seurataan säännöllisesti lukuvuoden aikana.

Oppilas saa lukuvuoden päätteeksi oman vuosiluokkansa lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyä lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan kuitenkin jättää vuosiluokalle yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Vuosiluokkiin sitomattomassa opetuksessa väliarviointi- ja lukuvuositodistukseen merkitään lukuvuoden hyväksytyt suoritukset ja lisätietoihin maininta siitä, että oppilas opiskelee perusopetusasetuksen mukaisen oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oppiaineet, joiden vuosiluokan oppimäärää ei vielä ole suoritettu, ei todistuksessa arvioida. Opinto-ohjelma liitetään todistukseen.

Kun oppilas on suorittanut edellisen vuosiluokan tavoitteet, kirjataan todistuksen lisätietokohtaan merkintä: Oppilas on suorittanut XX- vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti.

Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai kunnes hän eroaa koulusta. Jos oppilas ei saa perusopetuksen oppimäärää suoritettua 9. keväällä ja jatkaa seuraavana lukuvuonna opiskelua, hänelle annetaan lukuvuositodistus, mutta ei päättötodistusta 9. luokan päätteeksi. Samoin toimitaan, jos oppilas jää luokalle 9. luokalla.

Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Paikallinen tarkennus

Oppilaanohjauksen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä, edistää opiskelutaitojen kehittymistä ja opintojen kulkua sekä etenkin yläluokilla selkeyttää oppilaan ammatillista suuntautumista. Oppilaanohjauksen avulla tuetaan myös oppilaan itsenäistymistä ja ehkäistään syrjäytymistä. Ohjauksessa huomioidaan erityisesti ne oppilaat, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen.

Ohjaus jaetaan kasvatukselliseen ja opetukselliseen ohjaukseen, jotka käytännössä liittyvät toisiinsa. Kasvatuksellisella ohjauksella tuetaan oppilaan yksilöllisen kehittymisen lisäksi hänen kasvuun ryhmän jäsenenä. Opetuksellinen ohjaus tarkoittaa oppimisen käytännön tukemista ja opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelun suunnittelua yhdessä opettajan kanssa. Vuosiluokilla 1-6 ohjauksesta vastaa pääasiassa luokanopettaja muiden opettajien kanssa ja vuosiluokilla 7-9 opinto-ohjaaja yhdessä luokanvalvojan ja muiden opettajien kanssa.

Oppilaanohjausta annetaan pääasiassa eri oppiaineiden ja muun koulutyön yhteydessä. Oppilaalle annetaan mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen, mikäli hän sitä koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä tarvitsee. Ohjauksesta tiedottaminen kuuluu osana koulun ja kodin väliseen yhteistyöhön.

Oppilaalla on oikeus saada tehostettua oppilaanohjausta 8.-9.luokilla. Tehostetussa oppilaanohjauksessa huomioidaan oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Tehostettu oppilaanohjaus on henkilökohtaista ohjausta ja siinä painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tällöin jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän ajoissa. Monialaisessa yhteistyössä käydään vuoropuhelua oppilaan tarpeesta tehostettuun oppilaanohjaukseen. Tehostetun ohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja ja ohjauksesta laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma.

Koulujen rehtorit vastaavat ohjauksen järjestämisestä. Opettajat ja yläluokilla erityisesti opinto-ohjaaja huolehtivat oppilaanohjauksen jatkumisesta yhtenäisesti koko perusopetuksen ajan.

LUKU 6 OPPIMISEN ARVIOINTI

6.8 Paikallisesti päätettävät asiat

Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet ja arviointiperusteet

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu yleisten sääntöjen noudattamisen lisäksi siihen, millä tavalla oppilas kykenee ottamaan huomioon muut ihmiset ja ympäristön. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Käyttäytymisen arvosana muodostuu opettajien antamien arvosanojen keskiarvosta. Käyttäytymisen arviointi suoritetaan vuosiluokilla 1-2 sanallisesti ja vuosiluokilla 3-6 on numeroarviointi. Vuosiluokilla 3-6 voidaan antaa väliarvioinnin ja lukuvuositodistuksen yhteydessä käyttäytymisestä numeroarvioinnin lisäksi sanallinen arviointi. Vuosiluokilla 7-9 käyttäytymisestä annetaan numeroarviointi. Väliarvioinnissa käyttäytymistä arvioidaan arviointikeskustelussa vuosiluokilla 1-6 ja numeroarvioinnilla vuosiluokilla 7-9. Numeroarvosana kuvaa keskimääräisenä summatiivisena arviona oppilaan osaamisen tasoa suhteessa tavoitteisiin kussakin oppiaineessa.

Käyttäytymisen arvioinnin keskeisiä kohteita vuosiluokilla 1-9 ovat koulun sääntöjen noudattaminen ja toisten huomioon ottaminen.

Tavoitteet

Koulun sääntöjen noudattaminen

- yhdessä sovittujen sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen
- koulun ympäristön kunnioittaminen
- hyvät tavat
- täsmällisyys

Toisten huomioon ottaminen

- toisen koskemattomuuden kunnioittaminen
- erilaisuuden hyväksyminen
- suvaitsevaisuus
- hienotunteisuus
- kohteliaisuus

Vuosiluokkien 1-6 käyttäytymisen sanallisen arvioinnin perusteet

1= kiitettävä, 2=hyvä, 3=tyytyttävä ja 4=taito kehittymässä

Koulun sääntöjen noudattaminen:

1) Oppilas noudattaa koulun sääntöjä, myös opettajan poissa ollessa. Oppilas kunnioittaa koulun ympäristöä ja irtaimistoa. Oppilas noudattaa hyviä tapoja ja on täsmällinen.

- 2) Oppilas noudattaa sääntöjä muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Oppilas kunnioittaa koulun ympäristöä ja irtaimistoa ja noudattaa pääsääntöisesti hyviä tapoja ja on täsmällinen.
- 3) Opettajan on puututtava usein sääntöjenvastaiseen käyttäytymiseen. Oppilas tarvitsee usein aikuisen ohjausta kyetäkseen toimimaan sääntöjen mukaisesti. **Oppilas on välinpitämätön koulun ympäristöä ja irtaimistoa kohtaan. Oppilasta täytyy huomauttaa toistuvasti hyvien tapojen noudattamisesta ja täsmällisyydestä.**
- 4) Opettajan on puututtava päivittäin sääntöjenvastaiseen käyttäytymiseen. Oppilas ei kykene noudattamaan sääntöjä ilman aikuisen jatkuvaa ohjausta. **Oppilas on välinpitämätön koulun ympäristöä ja irtaimistoa kohtaan ja saattaa turmella niitä. Oppilasta täytyy huomauttaa päivittäin hyvien tapojen noudattamisesta ja täsmällisyydestä.**

Toisten huomioon ottaminen:

- 1) Oppilas huomioi toisia **omatoimisesti omaehtoisesti** ja on avulias. Oppilas hyväksyy **ja sietää** erilaisuutta. Oppilas on toisia kohtaan hienotunteinen ja kohtelias. Oppilas kunnioittaa toisten koskemattomuutta.
- 2) Oppilas huomioi toisia pääsääntöisesti ja on yleensä avulias. Oppilas hyväksyy **ja sietää** erilaisuutta pääsääntöisesti. Oppilas on yleensä toisia kohtaan hienotunteinen ja käyttäytyy useimmiten kohteliaasti. Oppilas kunnioittaa toisten koskemattomuutta.
- 3) Oppilas tarvitsee aikuisen apua **toisten huomioimiseen. jotta huomioi toiset. Oppilaalla on haasteita hyväksyä sietää erilaisuutta ja toimia hienotunteisesti. Oppilasta tarvitsee aikuisen ohjausta, jotta pystyy sietämään erilaisuutta ja pystyy toimimaan hienotunteisesti. Oppilasta pitää muistuttaa kohteliaasta käytöksestä ja toisten koskemattomuudesta. tarvitsee ajoittain aikuisen opettajan muistutuksia toisten koskemattomuuden kunnioittamiseen liittyen. Oppilas tarvitsee aikuisen apua kohteliaasta käytöksestä.**
- 4) Oppilas ei huomioi toisia omassa käyttäytymisessään. **omaehtoisesti.** Oppilaan on **vaikea hankalaa** hyväksyä erilaisuutta. **Oppilaan on ja** vaikeaa kunnioittaa toisten koskemattomuutta.

Vuosiluokilla 7-9 käytetään yllä olevaa sanallista kuvausta vastaavaa numeroarviointia, jolloin kiitettävä vastaa arvosanoja 10 ja 9, hyvä arvosanaa 8, tyydyttävä arvosanoja 7 ja 6 ja taito kehitymässä arvosanoja 5 ja 4. **Numeroarvosana kuvaa keskimääräisenä summatiivisena arviona oppilaan osaamisen tasoa suhteessa tavoitteisiin kussakin oppiaineessa. Käyttäytymisen arvosana muodostuu opettajien antamien arvosanojen keskiarvosta.**

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata HOJKSiin ja arviointi tapahtuu suhteessa näiden tavoitteiden saavuttamiseen, siihen kuinka hyvin ja missä määrin tavoitteet on suoritettu.

Työskentelytaitojen arviointi

Käyttäytymisen arvioinnin lisäksi huomiota kiinnitetään työskentelytaitojen arviointiin.

Työskentelytaitoja arvioidaan **vuosiluokilla 1-9 osana oppiaineen arviointia. käyttäytymisen tapaan arviointikeskustelussa ja välitodistuksessa sekä lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolidistuksessa.**

Työskentelytaitoja arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Työskentelytaitoja arviotaessa keskeisiä arvioinnin kohteita vuosiluokilla 1-9 ovat *vuorovaikutustaidot* ja työskentelyyn liittyvät *toiminnanohjaustaidot*.

Työskentelytaitojen tavoitteet

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

- vuorovaikutustaidot, kyky työskennellä ryhmässä
- keskustelutaidot, vastavuoroinen keskustelu ja kompromisseihin kykeneminen
- toisten auttaminen
- itsehillintä

Toiminnanohjaustaidot

- kyky noudattaa annettuja toimintaohjeita
- kyky työskennellä itsenäisesti
- huolellisuus, keskittyminen, oma-aloitteisuus
- tarkkaavaisuus, vastuullisuus ja pitkäjänteisyys

Vuosiluokkien 1-6 työskentelytaitojen sanallisen arvioinninperusteet

1= kiitettävä, 2=h hyvä, 3=tyydyttävä ja 4=taito kehittymässä

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot:

- 1) Oppilas kykenee työskentelemään kaikkien oppilaiden kanssa ja auttamaan **omatoimisesti omaehtoisesti**. Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti ja tehdä kompromisseja. Oppilas osaa kuunnella toisia ja pystyy hillitsemään itsensä myös ristiriitatilanteissa.
- 2) Oppilas kykenee pääsääntöisesti työskentelemään kaikkien oppilaiden kanssa ja auttamaan **omatoimisesti omaehtoisesti**. Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti. Yleensä oppilas osaa kuunnella toisia ja suostuu kompromisseihin. Oppilas pystyy hillitsemään itsensä myös ristiriitatilanteissa.
- 3) Oppilas tarvitsee aikuisen ohjausta, jotta kykenee **työskentelemään toisten oppilaiden kanssa ryhmätyöskentelyyn**. Oppilaalla on ajoittain hankaluuksia kuunnella toisia oppilaita. Oppilaalla voi myös olla vaikeuksia ilmaista itseään ryhmässä ja oppilas voi tarvita usein aikuisen **apua tukea vastavuoroiseen keskusteluun**. Oppilas ei auta toisia **omaehtoisesti omatoimisesti**. Oppilas ei yleensä kykene tekemään kompromisseja ilman **aikuisen ohjausta**. Oppilas ei aina pysty hillitsemään itseään ristiriitatilanteissa. Oppilas **tarvitsee aikuisen tukea kompromissi -ja ristiriitatilanteissa sekä itsensä hillitsemisessä**.
- 4) Oppilas ei kykene toimimaan ryhmässä. Oppilas ei pysty kuuntelemaan muita ryhmän jäseniä, eikä osaa neuvotella asioista toisten kanssa. Oppilas ei pysty hillitsemään itseään ristiriitatilanteissa, eikä tekemään kompromisseja, vaikka opettaja olisi ryhmätilanteessa tukena.

Vuosiluokilla 7-9 työskentelyn arviointi sisältyy oppilaskohtaiseen arviointiin eli on osa oppiaineen arviointia.

Toiminnanohjaustaidot

- 1) Oppilas noudattaa annettuja ohjeita ja kykenee työskentelemään itsenäisesti. Oppilas on oma-aloitteinen ja kykenee työskentelemään pitkäjänteisesti. Oppilas on tehtäviä suorittaessaan vastuullinen, huolellinen ja tarkkaavainen.
- 2) Oppilas noudattaa annettuja ohjeita pääsääntöisesti. Yleensä oppilas kykenee työskentelemään itsenäisesti. Oppilas on pääsääntöisesti oma-aloitteinen, huolellinen ja tarkkaavainen. Oppilas kykenee yleensä pitkäjänteiseen työskentelyyn.

3) Oppilas tarvitsee usein aikuisen tukea, **toistoa ja opastusta**, jotta pystyy noudattamaan annettuja ohjeita ja kykenee työskentelemään niiden mukaisesti. Itsenäinen työskentely ei aina onnistu. Opettaja joutuu usein muistuttelemaan oppilasta huolellisuudesta ja tarkkaavaisuudesta. **Oppilaan oma-aloitteisuus on kehittymässä. ei vielä juurikaan löydy.**

4) Oppilas ei kykene noudattamaan annettuja toimintaohjeita, eikä itsenäinen työskentely onnistu vielä. Oppilas ei pysty kantamaan vastuuta tehtävistään, eikä kiinnitä huomiota huolellisuuteen. Oppilaalta puuttuu oma-aloitteisuus työskentelystä. **Oma-aloitteisuutta ei työskentelystä vielä löydy.**

Vuosiluokilla 7-9 toiminnanohjauksen taitojen arviointi sisältyy oppilaskohtaiseen arviointiin eli on osa oppiaineen arviointia.

Sanallisen käyttäytymisen arvioinnin lausekkeet:

1= kiitettävä, 2=hyvä, 3=tyytyttävä ja 4=taito kehittymässä

1. Noudatan koulun sääntöjä ja yhteisesti sovittuja ohjeita.
2. Toimin oppimisympäristöissä vastuullisesti ja käytän opiskeluvälineitä asiallisesti.
3. Noudatan hyviä tapoja ja käyttäydyn ystävällisesti toisia kohtaan.
4. Käyttäydyn suvaitsevaisesti ja hyväksyn erilaisuuden.
5. Huolehdin koulunkäynnistäni täsmällisesti.